

אורלי שלם, ברקע הציורים שלה

אם תגידו לאורלי שלם שהציורים שלה נראים כמו של ילד קטן, היא ממש לא תיעלב. להיפך, זו תהיה מחמאה גדולה על כך שהצליחה להשתחרר מהביקורתיות ומהגבולות הפנימיים שלה. הציור בשבילה, הוא משהו קיומי, כמו לאהוב או לצחוק.

דורית מאור

קוראים לזה ציור אינטואיטיבי. הבשורה הטובה - כולם יכולים. פשוט מאוד כולם. הבשורה היותר טובה - זה מחולל פלאים. אז קחו צבע - וקדימה לעבודה. אורלי שלם, בת 42 אם לשתיים, בנות 10 ו-5, תושבת נילי, גילתה את הציור האינטואיטיבי לאחר 18 שנות קריירה כמעצבת גרפית. איך התחלת בעצם? אני שואלת אותה.

"גרפיקה זה דבר מאוד מוגבל. רציתי משהו יותר חופשי. ראיתי אתר של האמנית זיווית שיאון, התקשרתי אליה ושאלתי איך התחילה לצייר כך. היא נתנה לי טלפון של רות זמיר, שעורכת סדנאות בציור אינטואיטיבי וכך התחלתי למעשה. אנחנו מספר תלמידים בכיתה והגאונות של המורה היא שהיא פשוט מאפשרת מרחב ביטוי, להיכנס לתוך עצמך, להשתחרר, ללכלך את הכיורים. לי היה מאוד חשוב המקום של החופש". ציור אינטואיטיבי, לטובת אלה מבינינו שפחות בעניינים, מאפשר לנו לצייר כמו שצוירנו כשהיינו ילדים. בלי להיות ביקורתיים עם עצמנו. פשוט לזרוק על הדף או הבד את הרגשות, התחושות, התקוות ומה לא. נסו לדמיין את עצמכם פשוט שופכים צבע, נוגעים, מורחים - מבלי שאתם שואלים את עצמכם אם הציור יפה או לא, בלי שאתם חושבים אם הוא מתאים לספה בסלון. כשמציירים אינטואיטיבית לא חושבים 'האם אני כישרוני' או לא, אלא פשוט מאפשרים לעצמנו להביא כל מה שמשתולל לנו בראש או בלב באותו רגע נתון. הציור מאפשר להביע הכל, דעות קדומות, כעסים, רגשות באופן עקיף, הכל מותר, אין גבולות או חוקים.

בעלי קנה לי מתנה

מי מגיע לסדנאות כאלה? או במילים אחרות - באמת כל אחד יכול? אני שואלת. "יש איתי בסדנא רופאים, עורכי דין, אנשים שלא עסקו ביצירה. לא נגעו במכחול", היא עונה. "יש כאלה שדיכאו להם את היצירתיות בגיל צעיר והם באים למצוא אותה מחדש. פעמים רבות מגיעים אנשים במשבר, מובטלים, פנסיונרים ואנשי היי-טק שמחפשים משהו שיוציא אותם מהלחץ, בלי להיות עסוק במה ייצא. מה שהמורה שלי עושה, זה ללמד

לצאת מהביקורתיות. לשחרר את הפקק הזה. אתה בעצם לומד לבטא את עצמך". אורלי מראה לי ציור ענק שצוירה עם בנותיה, בדשא בחצר הבית. "בעלי קנה לי מתנה לראש השנה בד ציור ענק. חודשים ישב הבד בבית ולא ידעתי איך למלא אותו. בראש השנה שאחרי, יצאתי עם הבנות לחצר ופשוט השתוללנו יחד, שפכנו צבעים וזו היתה פשוט חוויה מקסימה". (אם שאלתם את עצמכם 'האם גם אני יכול' - התשובה היא כן. הבנות שלה הן בנות 10 ו-5, בסך הכל). מדהים לראות את זה, איך ארשת הפנים של אנשים משתנה בזמן הציור. הם מתמלאים חיוניות, הופכים להיות כמו ילדים. ממש לא חשוב מה יוצא בסוף, התהליך הזה - הוא העיקר. בשיעור הראשון של אורלי, היא אמרה לרותי המורה 'אבל אני לא יודעת לצייר', המורה לא התרגשה, שמה לה מוסיקה וכיסתה לה את העיניים וכך היא התחילה בעצם. "היה לי מאוד טוב שלא מלמדים, אלא שאתה מוצא בעצמך את הדרך לצייר", היא מספרת. "יום אחד עלה בדעתי להשתמש בניילון פצפצים כדי ליצור עיגולים - אז עשיתי את זה, אני משתמשת ברולרים, מכחולים, ידיים, כפיות, שפכטלים ומה לא. הטכניקות הן אין-סופיות. תארי לי את התחושות, אני מבקשת 'זה מסע לתוך עצמי. כשאני עצבנית או טרודה למשל, יוצא דבר אחד, כשרגועה - דבר אחר. כל אחד גם מתחבר למשהו אחר, זה תהליך מאוד אישי", אורלי מסבירה. "הציור האינטואיטיבי נותן

המון חופש. אני יוצרת ויודעת שיהיה מי שיאהב ויהיה מי שלא יאהב את היצירה שלי וזה בסדר גמור. אני לא נופלת מזה שמישהו לא יאהב את היצירה שלי ומצד שני, לא נבנית מכך שמישהו יאהב אותה. הכי חשוב לי - ההתחברות ל'אני' האישי, לשמחה".

יש לי 70 ציורים בבית

בקיץ האחרון היא הציגה את יצירותיה ביריד חוצות היוצר. "לפני שהשתתפתי בחוצות היוצר, מכרתי ציורים בבית, בעיקר למכרים, ביריד זו היתה הפעם הראשונה שיצאתי עם היצירה שלי החוצה. ילדים קטנים ואפילו חרדים - נמשכו והגיבו לסגנון הציור הזה. זה מאוד הפתיע אותי, הפתיחות של החרדים לסוג כזה של אומנות", היא מספרת.

באילו תגובות את נתקלת?

"לפעמים חשוב לאנשים לקרוא לציורים בשם. 'פה רואים את מנהטן בלילה' הם אומרים לי, שם 'שדה כלניות' חשוב להם לפעמים להבין למה התכוונתי. יש שאמרו לי 'מה זה הקשקוש הזה?!' ומה את עונה, אני שואלת. "אני אומרת שציירתי כתמי צבע וזה בסדר אם אתה לא מתחבר לזה" היא עונה לי בנחת. "כבר שמעתי הערות כמו 'הבן שלי בן ה-3 יכול לצייר ככה'. היא מבחינתי זו דווקא מחמאה", היא מסבירה, "כי בציור אינטואיטיבי אנחנו דווקא מנסים לחזור למקום זה של ציור כמו ילדים. כשילד מקבל צבע הוא לא חושב הרבה. פשוט מצייר מהלב". מתפרנסים מזה? אני מבררת, כמו פולניה טובה. ואורלי אומרת שהקטע של המכירה הוא משני לגמרי. "זה נועד בעיקר כדי לממן את התחביב שלי לצייר. חוץ מזה, יש לי כ-70 ציורים גדולים בבית ואין לי כל כך מקום לאחסן אותם. אם היה לי מחסן גדול, יכול מאוד להיות שלא הייתי מוכרת אותם. הציור זו לא הפרנסה שלי, אני עדיין עוסקת בעיצוב גרפי למחייתי". "זו תרפיה בשבילי. בשעות שאני מציירת בסדנא - אין רעש, טלפונים, ילדים, דרישות, לקוחות. אני יוצרת משהו בשבילי. זה שאנשים מוכנים לשלם עבור הציור - זה ממש לא העיקר". הציורים שלי מוצגים בבתי קפה בעיר ובחוצות היוצר, זה נחמד מאוד אבל אני לא מחפשת את זה. גם לא חשובה לי הכרה אומנותית. לפחות לא בשלב זה.

אז מה, זה לא עושה לך כלום כשאת מוכרת ציור? אני שואלת

"אני לא אומרת שאי לא שמחה למכור ולקבל מחמאות מאנשים, אבל זו לא

אורלי שלם

נקודת המוצא או השאיפה שלי. לדוגמה היום, אחרי שנתיים שאני מציירת אני כבר יודעת למה אנשים נמשכים יותר. לציורים השמחים, בגווני הכתום והצהוב למשל, אבל בכל זאת אני לא מציירת אותם, אם אני לא מרגישה ככה בזמן הציור. יש דברים פחות אסתטיים שאני עושה, עם שפכטלים, מריחות ושכבות שאני מגרדת, אני עושה אותם, כשאני במצב רוח רע, או כשרוצה להתמודד עם משהו מורכב יותר. לא חשוב לי שאנשים יתחברו לזה פחות או ימנעו מלתלות את זה בסלון", היא מצהירה.

מה דעתך על אומנים שיוצרים תמונות לפי הזמנה?

"אני שומרת בקנאות על חופש היצירה שלי. אני לא מוכנה לצייר לפי הזמנה. כגרפיקאית יש לי כל הזמן אילוצים בעבודה. אני צריכה להתאים את עצמי לרצון של הלקוח, לסוג הנייר, לפונטים הקיימים וכו'. בציור, אני לא מוכנה ששום דבר יגביל אותי", אורלי מבהירה. "יש למשל, אמנית בשם אפרת אילן, שמצהירה שהיא עושה אדריכלות שימושית. לקוחות באים ומתארים את החלל, את צבע הספות והיא עושה יצירות לפי הזמנה, צבע, גודל וכו'. זו דרך אחרת. אני לא אומרת אם זו אומנות או לא. יש לה דברים יפים והיא מתחדשת, אבל יש טכניקות אצלה שפשוט חוזרות על עצמן. אני לא במקום הזה. אני לא מוכנה שהרעשים מסביב יפריעו לי. אם אנשים מתחברים למה שעשיתי - שיקנו, אני לא מציירת לפי הזמנה. אמן אמיתי מביא את עצמו ביצירה, זה לא משהו חיצוני, אקט המכירה הוא רק נלווה או מחויב המציאות".

גם בעלך חושב שהעיקר האומנות ולא חשוב הכסף?

"תראי, המתח בין אמנות שימושית לציור אינטואיטיבי קיים תמיד. תמיד יש מישהו שישאל את יכולה לעשות לי כזה, רק בצבעים אחרים, או בגודל כזה וכזה - ואני לא מוכנה, כי כל הכיף וההנאה זה ליצור בלי לתכנן.

"פעם היה זוג שהיה אצלי בבית ורצה תמונה כמו שיש לי בסלון. הסברתי שזו תמונה שלי והיא לא למכירה. הם ביקשו שאצייר כזו וסירבתי. בעלי שאל אותי אח"כ, 'מה העניין, תציירי להם את מה שביקשו ואח"כ תחזרי לצייר בחופשיות כמו שאת רוצה'. אבל הסברתי לו שזה בדיוק העניין. זה יקלקל לי את כל החוויה. את המקום הזה של החופש. וזה פשוט לא שווה לי. אני נאמנה לעצמי ואנשים מתחברים למשהו בלתי אמצעי. זה די מדהים, למשל, שמכרתי ציור לפני שבוע ב-1,100 ₪. בשבילי, עשיתי משהו מהתחושות הפנימיות שלי, ואנשים קנו את זה. זה בונוס".

המסע הזה חשוב לי

אז את בעצם מוכרת חוויה אישית, תחושות שלך?

"כן. המסע הזה מאוד חשוב לי, הציורים משקפים אווירה מסוימת ואנשים מגיבים לזה. אני עוברת איוושה חוויה. אני מביעה רגש שחשתי ותהליך שעברתי, בזמן שציירתי. זה מה שאנשים קונים בעצם, אבל כמוכן שכל אחד רואה בציור דבר אחר".

מה השתנה בך מאז הציור?

"נפתח בי משהו. המון חופש שהיה עצור. כאילו שחלצו איזה פקק. פקק של ביקורתיות. אמנם הייתי גרפיקאית, אבל מתוך הביקורתיות שלי אף פעם לא ציירתי. כי הרי לא למדתי את זה - אז אסור לי כביכול. בסדנא הבנתי שאתה יכול ליצור הכל. אין פה נכון ולא נכון, מותר או אסור. זה קטע של ביטחון. כי אם אני אומרת שאני לא מתפשרת, אבל מצליחה למכור - זה משמח. מה שחשוב לנו לדעת בכל הסיפור הזה, זה שכל אחד יכול לעשות את זה. אם זה במסגרת כלשהיא או בבית לבד, אתם יכולים בהחלט לתת לעצמכם את המתנה הזו. להשתחרר, לשמוע מוסיקה, לשפוך צבע, למרוח אותו, לעשות כל דבר שעולה על דעתכם. מה שחשוב זה התהליך לא התוצאה הסופית. בניסיונות הראשונים ייתכן שתרגישו קצת מוזר. כל כך הרבה זמן התרגלנו להדחיק את היצירתיות, לבקר את עצמנו, עד שאנחנו די עצורים מול הדף או הבד. אבל תזכרו - הם סופגים הכל והפח גדול.